

en slidsom og meget fortjenstfuld opgave. Han nåede at få trykt en liste over danske ringmærkningsstationer og disses rapporter. Den er en fortrinlig bibliografisk nøgle, der på overskuelig måde henviser til, hvor i litteraturen de store mængder af tilbagemeldte danske ringfugle er omtalt. Samtidig med at han arbejdede med de danske ringmærkningslister, havde DONARK fattet stor interesse for danske genfangster af fugle, ringmærket i udlandet, og han var ved at udarbejde et kartotek over disse fund. Det er et meget betydningsfuldt, men vanskeligt tilgængeligt materiale, fordi de enkelte fund tilbagemeldes til de udenlandske stationer, hvis adresse står på ringene. Offentliggør de pågældende stationer ikke ringmærkningslister med nogenlunde regelmæssige mellemrum, er det praktisk taget umuligt at få kendskab til samtlige danske genfangster herfra. DONARK fik et antal meddelelser om fugle, mærket i udlandet og genfanget i Danmark, som Zoologisk Museum lå inde med; men hovedparten af fundene har han fået oplysning om ved at gennempløje trykte udenlandske ringmærkningslister. Dette kartotek blev næsten færdigt; gennem udarbejdelsen af det har TORBEN DONARK ydet en overordentlig værdifuld hjælp til dansk ornithologisk forskning. Hans levende interesse for fuglene og energi kunne have givet gode bidrag. Alt for tidligt blev hans livsbane brudt.

MINDRE MEDDELELSER

Stribet Ryle (*Calidris melanotos* (Vieill)) atter truffet i Danmark.

I foråret 1952 fik Danmark for anden gang besøg af en Stribet Ryle (*Calidris melanotos*), idet et yngre eksemplar af arten i dagene d. 4.-6. maj opholdt sig på Kalvebodinddæmningen ved Amagers vestkyst på samme sted som den Stribede Ryle, der knap to år tidligere blev fanget i en af Zoologisk Museums ringmærkningsfælder (POULSEN, D.O.F.T. 44, 1950, p. 211).

Den første dag iagttog jeg den i henved en halv time på indtil fem meters afstand, mens den stod og pudsede sig eller søgte føde. Derefter fik jeg den til at flyve op, men den var ikke mere skræmt, end at jeg atter kunne komme den ind på livet.

Da jeg var klar over, at jeg stod over for en meget sjælden vade-fugl, rådførte jeg mig efter min hjemkomst med hr. TH. FRÖLICH, der

på grundlag af min beskrivelse bestemte den til Stribet Ryle. Denne bestemmelse viste sig også at være rigtig, idet det var så heldigt, at fuglen som anført holdt til på stedet et par dage, således at en række ornitologer fik lejlighed til at iagttage den. Allerede den følgende dag så jeg den selv igen på meget nært hold. Medens jeg opholdt mig på stedet, kom hr. L. HALLING SØRENSEN til, og det lykkedes også ham at få den at se udmærket. Dagen efter, den 6. maj, blev den Stribede Ryle om formiddagen iagttaget af et selskab, bestående af C. A. BLUME, N. HESSELBERG CHRISTENSEN, TH. FRØLICH, D. JERSIN og L. HALLING SØRENSEN og senere samme dag af H. DRUCKER, E. HANSEN og Sv. LARSEN. Alle havde de god lejlighed til at studere fuglens udseende og opførsel og overtjede sig om bestemmelsens rigtighed.

Skønt arten tidligere er beskrevet i dette tidsskrift, vil jeg ikke undlade at gentage de kendetegn, der kan have betydning for feltornitologen. Ved første øjekast ligner den Stribede Ryle meget i farvetegningen en ung Almindelig Ryle (*Calidris alpina*). Brystet har mørke længdestriber, og grænsen mellem den hvide underside og det stribede bryst er skarp. Oversiden er varmt brun, halen mørk i midten, men lys i siden. På bagryggen kan man, idet fuglen flyver op, se en svag v-formet tegning. Specielt for dette eksemplar skal nævnes, at ryggens fjer havde lyse rande, hvilket godtgør, at det drejede sig om en yngre fugl. Det svagt krummede næb er mørkt, dog med lys rod. Benene er gule og forholdsvis lange. Fuglen er lidt større end Krumnæbbet Ryle (*Calidris ferrugineus*), men dog mindre end Islandsk Ryle (*Calidris canutus*).

Når man iagttog fuglen, havde man snarere indtryk af, at det var en slags Brushane end en ryleart. Som oftest gik den med hovedet højt løftet og kroppen skråt opad på brushanevis. Også fugten var bemærkelsesværdig brushaneagtig. Stemmen, som hørtes hver gang fuglen fløj op, er en trilleagtig lyd, der minder om den Krumnæbbede Ryles stemme, og som nærmest kan gengives ved et svagt *trir* eller *trit*.

Fuglen, der som antydet var lidet sky, færdedes for det meste temmelig skjult, enten på ret tørre steder, hvor vegetationen som regel dækkede de gule ben, hvad der i høj grad vanskeliggjorde bestemmelsen af den, eller i lavvandede partier ved et af terrænets mange små vandhuller, men så nær bredderne, at den omgivende bevoksning ofte helt dækkede den eller kun lod ryggen synlig; sjældnen viste den sig helt frit og aldrig vadende på det store, åbne fladvand.

Trods det, at der i dagene efter den 6. maj flere gange var ornitologer på stedet, lod den Stribede Ryle sig ikke mere se.

JOES RAMSØE JACOBSEN.

Hvidøjet And (*Aythya nyroca* (Güld.)) skudt på Møn.

Et eksemplar af Hvidøjet And (*Aythya nyroca*) blev den 5. oktober 1953 skudt i Bidsinge ved Møns sydlige kyst.

Fuglen, en ung han – der var alene – kom fra Østersøen under

aftentræk, slog ind over land, kredsede nogle gange rundt en lille, sivkranset mose i nærheden af kysten og var atter på flugt mod stranden, da den faldt for jægerens bøsse. L. P. PEDERSEN.

Stor Kobbersneppe (*Limosa limosa* (L.)) som ynglefugl på Ulfshale og Nyord enge.

På Horsnæsengen i Ulfshale kunne man i Sommeren 1953 glæde sig over at have den Store Kobbersneppe (*Limosa limosa*) som ynglefugl. Der var ganske vist her kun tale om et enkelt par, medens man på Nyord sydlige enge – der som bekendt kun er skilt fra Ulfshale ved et smalt strømløb – kunne iagttage fire à fem par af denne store og smukke vader, og som efter fuglenes opførsel at dømme, måtte være ynglefugle.

Det er, såvidt vides, første gang, at Stor Kobbersneppe er iagttaget som ynglende på Nyord enge. I Ulfshale derimod havde man Sorthalet Kobbersneppe som ynglefugl i årene 1940, 1941 og 1942, hvor et par havde deres rede på Veddelengen. Se også HARBOE, D.O.F.T. **43**, 1949, p. 177. L. P. PEDERSEN.

En ringmærkning i midten af 1800-tallet.

I »Ribe Stifts-Avis og Avertissements-Tidende« for 6. juni 1845 findes nedenstående beskrivelse af en »ringmærkning«, som ikke er nævnt i RYDZEWSKIS historiske oversigt over ringmærkningen (i D.O.F.T. **45**, 1951, p. 61):

»I Sommeren 1843 faldt en umage Stork, efter en haard Kamp med en anden af dens Lige om Besiddelsen af en Rede, ned igjennem en Skorsten i Gaardeier Blachs Gaard i Thaastrup, hvor man, for Curieusitets Skyld, gav den en 5 a 6 Tommer bred Zinkring om Halsen, og derefter igjen satte den i Frihed. Paa Ringen var, stukken med Huller, anbragt Gaardeierens Navn, Dato og Aarstal, samt en Anmodning til hvem, som denne Stork maatte forekomme, at meddele Underretning om dens Opholdssted. Samme Aar saaes den endnu flere Gange i Thaastrup (mellem Randers og Aarhus), men havde intet blivende Sted; ifjor var den derimod ganske forsvunden der fra Egnen. Det var snurrligt nok, om dette skulde være den samme Stork, der, ifølge Vib. Avis, nu er bleven seet i Landsbyen Holm ved Viborg. Herom vilde man vel uden stor Vanskelighed kunne overbevise sig, uden at dræbe Dyret, hvilket vilde være Skade, da det ikke er uden Interesse at see hvor ofte det vil komme igjen. (Rand. Av.)«

OLAV HØGSBRO.

Musvit (*Parus major* L.) hakket ihjel af Broget Fluesnapper (*Ficedula hypoleuca* (Pall.)).

I D.O.F.T. er flere gange refereret tilfælde af morderiske overfald fra Musvittens (*Parus major*) side, rettet mod andre småfugle. Dette

har jeg aldrig selv iagttaget, men kan i den anledning omtale et af tre tilfælde, jeg har konstateret i mine mejsekasser, hvor omvendt Musvitten er blevet angrebet og dræbt af Broget Fluesnapper (*Ficedula hypoleuca*).

En af de første dage af maj 1952 var jeg vidne til en hidsig kamp mellem Musvit ♀(?) og Broget Flyesnapper ♀ + ♂, dels uden for dels inde i en af mine kasser, som var beboet af Musvit og indeholdt 6 æg, hvorpå rugningen endnu ikke var begyndt. Da kampen havde stået på i 1½ time, måtte jeg desværre forlade stedet. To dage senere tilså jeg igen kassen og fandt da en halvfærdig rede af Broget Fluesnapper bygget oven på musvitredens med æg. Ved nærmere undersøgelse viste det sig, at Musvitten lå død på sine æg, hakket ihjel med hul i hovedet. Kassen var året i forvejen beboet af Broget Fluesnapper. Da fluesnapperen nu havde begyndt rugningen, undersøgte jeg fuglen (♀), og konstaterede, at den var ringmærket som unge året i forvejen i den selvsamme kasse (af mig).

Da der fandtes flere ens og ubeboede kasser i nærheden, synes det at være et mærkeligt tilfælde, at den netop skulle vælge og kæmpe så hårdt for sit barndomshjem.

Desværre var ♂ ikke ringmærket, for sandheden er jo nok den, at det var den samme ♂ de to år i træk, og at han har parret sig med sin egen unge i 1952. Ofte har jeg nemlig bemærket, at det er ♂, der vælger redeplads og ved sin ihærdige sang og begejstrede opførsel søger at lokke ♀ til den udvalgte redeplads.

E. CHRISTIANSEN.

Sydlig Halemejse (*Aegithalos caudatus europæus* (Herm.)) ved Lyngby.

To udparrede og redebyggende individer af Halemejse (*Aegithalos caudatus*) iagttaget den 18. april 1952 i Lyngby Aamose nord for København. Den ene fugl tilhørte den sydlige race (*Ae. c. europæus*), den anden den skandinaviske race (*Ae. c. caudatus*).

E. CHRISTIANSEN.

Iagttagelse af Korttået Træløber (*Certhia brachydactyla* (Brehm)) i skovene omkring Tørning sø ved Hammelev.

I skovene omkring Tørning sø iagttog jeg den 10. maj 1953 sammen med VAGN LIENGAARD en Korttået Træløber (*Certhia brachydactyla*). Det var let at fastslå, at det drejede sig om den Korttåede Træløber, idet den gentagne gange lod sin karakteristiske sang høre, og da fuglen ikke var særlig sky, havde vi rigelig lejlighed til at overtyde os om artens kendemærker, der kan opgives som følgende: Oversiden er mere gråbrun og undersiden mere smudsighvid end hos den almindelige Træløber, dens lokkestemme er nogle meget høje toner, omtrent som *tj-it*, og dens sang, som har samme tonehøjde, lyder omtrent som *ti-tio-rit*. Disse stemmer er så karakteristiske, at man ikke kan forveksle dem med den almindelige træløbers forskellige lyde, da

disse er blåmejseagtige og lyder omtrent som *srii-wit*. Det er ikke alle mennesker, der har lige let ved at opfange den Kortttæede Træløbers lyde, før de befinder sig i fuglens umiddelbare nærhed.

Fuglen opholdt sig i et egetræ, tilsyneladende dog ikke i færd med at bygge rede. Senere på dagen hørtes en Kortttæt Træløber synge ikke langt fra det sted, hvor den første blev set, måske var det samme fugl, eller måske endnu et eksemplar af denne art. Det tyder således på, at fuglen stadig breder sig længere og længere mod nord.

H. KOCK.

Ornithologiske iagttagelser på Middelgrundsfortet.

Med speciel tilladelse opholdt jeg mig 8. juni 1953 kl. 12–16 på Middelgrundsfortet. Formålet med besøget var bl. a. at konstatere mulig forekomst af Skærpiber (*Anthus petrosus*), som jeg i sommeren 1936 havde fundet ynglende på Trekronefortet.

Formodningen om, at Skærpiber ynglede på Middelgrundsfortet, viste sig rigtig, idet jeg kort efter ankomsten observerede en syngende han ved den nordre, græsbevoksede voldskrænt og umiddelbart efter også så hunnen, som efter at have fourageret en halv snes minutter, fløj tilbage til reden, der fandtes i græsset nær en tjørnebusk.

En optælling af fortets øvrige fuglebestand gav følgende resultat:

Gråspurv (*Passer domesticus*) ca. 30
 Skovspurv (*Passer montanus*) 1 par
 Gulspurv (*Emberiza citrinella*) 1 par
 Tornirisk (*Carduelis cannabina*) 5 par
 Hvid Vipstjært (*Motacilla alba*) 2 par
 Gul Vipstjært (*Motacilla flava*) 4 par
 Solsort (*Turdus merula*) 4 par
 Landsvale (*Hirundo rustica*) 2 par
 Digesvale (*Riparia riparia*) 18 beboede reder ved nyudgravning i volden.
 Gråand (*Anas platyrhynchos*) 1 par.

Overfenrik JOHANSEN, der gør tjeneste på fortet, oplyste, at yderligere tre arter ynglede i fortterrænet, nemlig:

Bogfinke (*Fringilla coelebs*) 1 par
 Rødhals (*Erithacus rubecula*) 1 par
 Stær (*Sturnus vulgaris*) 1 par.

CARL WEISMANN.

Ornithologiske iagttagelser på Jordsand.

Ved to besøg på Jordsand henholdsvis 29. maj og 12. juni 1953 forsøgte jeg en tælling af de på øen ynglende fuglearter – for Sølv-mågens vedkommende blev tællingen af hindrende årsager delvis skønmæssig – og konstaterede følgende:

Sølvmåge (*Larus argentatus*) ca. 2000, heraf ca. 800 par
og 400 uparrede
Stormmåge (*Larus canus*) 6 par
Strandskade (*Haematopus ostralegus*) 6 par
Ederfugl (*Somateria mollissima*) 1 par

Ved 1. besøg sås desuden: 6 Svartbag (*Larus marinus*), mindre flokke af Ryle (*Calidris alpina*), nogle få Gravænder (*Tadorna tadorna*) og Ederfugle.

Ved 2. besøg sås store flokke af Ederfugl trække over Vadehavet, samt ved 20-tiden en Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*), der søgte nattesæde under øens observationshus.

CARL WEISMAN.

Krumnæbbet Ryle (*Calidris ferrugineus* (Pont.)) på forårstræk.

Den 30. maj 1953 blev på sandvaden »Fedhage«, Fed i Præstø fjord iagttaget en ad. Krumnæbbet Ryle (*Calidris ferrugineus*) i selskab med enkelte Almindelige Ryler (*Calidris alpina*), samt en Dvergryle (*Calidris minuta*). Dagen efter blev den Krumnæbbede Ryle atter observeret, denne gang af hr. JH. B. CHRISTIANSEN, B. SKOV HANSEN og undertegnede.

MAGNUS BANG HANSEN.

Sommeriagttagelse af Søkonge (*Plotus alle* (L.)).

Den 11. juli 1953 havde jeg den glæde at iagttage en Søkonge (*Plotus alle*) ved Fedhage i Præstø fjord. Den lille alkefugl blev opdaget, idet den i sin karakteristiske flugt kom strygende fra havet hen over sandvaderne for sluttelig at kaste sig i sundet mellem Maderne og Fed. Fuglen var i sin let kendelige sommerdragt og da den blev iagttaget i fin belysning (medlys, solskin) og på en temmelig ringe afstand, er forveksling med andre arter udelukket.

MAGNUS BANG HANSEN.

Trækkende Piroler (*Oriolus oriolus* (L.)) iagttaget på Als.

Den 14. maj 1953 foretog jeg en gennemgang af de vigtigste skove på Als, for at undersøge om Pirolen (*Oriolus oriolus*) var ankommet, men uden resultat. Den næste dag gentog jeg turen. En grundig gennemgang af skovene på vestsiden gav intet resultat, men da jeg kom ind i Blommeskobbel- og Oleskobbel skov, blev jeg meget overrasket, idet jeg blev mødt af en Pirolsang, som ganske overdøvede den øvrige fuglesang. Noget lignende har jeg aldrig før hørt; jeg talte ikke mindre end 29 Piroler i Blommeskobbel skov og 21 i Oleskobbel skov, og der var afgjort endnu mange flere, som jeg ikke kunne få øje på.

Jeg går ud fra, at det har været trækkende Piroler, der lige ankommet har slået sig ned i omtalte skove, som ikke ligger langt fra hinanden. Antagelig rammer Pirolernes trækrute østsiden af Als, eller måske Kegnæs, hvorover der går et livligt træk, og er derfra fortsat mod nord, indtil den når de første skove, som er de ovennævnte, for

så at fordele sig. Et par dage senere iagttog jeg også Piroler i skovene på vestsiden af Als; dette bekræfter formodningen om, at trækruten rammer Kegnæs eller østsiden af Als. H. Kock.

ANMELDELSER

FINN SALOMONSEN: Fugletrækket og dets gåder. (224 pp., 60 tekstfig., 8 tavler). – EJNAR MUNKSGAARD, København 1953. Pris: 19.50 kr. heftet.

Det hører til sjældenhederne, at danske populærvidenskabelige bøger bliver udsolgt. Dette er beklageligt, ikke alene fra et økonomisk synspunkt, men også fordi en ny udgave giver forfatteren mulighed for at revidere den første udgave, rette, forbedre den og føre den à jour med videnskabens nyeste resultater. Det må hilses med ganske særlig glæde, at SALOMONSENS bog »Fugletrækket over Danmark«, som udkom i 1938, forholdsvis hurtigt blev udsolgt og i en årrække ikke har været til at opdrive, således at den nu kan komme i en ny udgave. Netop inden for fugletrækforskningen er der i de forløbne 15 år sket så store fremskridt, at flere kapitler i den første udgave har måttet omskrives og udvides betydeligt, og der er kommet flere nye kapitler til. Der er derfor tale om andet og mere end en ny udgave, hvilket forf. har understreget ved at give bogen en ny titel.

I den nu foreliggende form er bogen i virkeligheden en håndbog over alle de til fugletrækket knyttede problemer. Denne håndbogs-karakter understreges ikke alene af et udførligt navnerregister og en omfattende litteraturliste, som nok skal vise sig nyttig for alle, der vil gå dybere ind på fugletrækkets problemer, og som selv vil arbejde videnskabeligt med danske trækfugle. Det er imidlertid bogens sidste kapitel med dets oversigt over danske fugles trækforhold, som er dens tyngdepunkt. Stærkt udvidet som det er i forhold til første udgave udgør det nu en fuldstændig sammenfatning af vor viden om de danske fugles træk, for hver eneste art ført à jour med de allernyeste resultater. Næppe noget andet land ejer en sådan guldgrube af information i præcis og koncentreret form, med angivelse af ankomst- og afrejsetider, vinterkvarterer, trækveje og de vigtigste udlandsfund af danske ringmærkede fugle. Der ligger et stort og selvstændigt arbejde bag udarbejdelsen af denne liste, men der kan næppe være tvivl om, at det er et arbejde, der vil bære rig frugt, idet det vil inspirere mange amatørornitologer til at tage trækproblemerne op for de enkelte arter. Der er nemlig endnu nok at gøre, før vi når til en fuldstændig kortlægning af alle arters træk.

De øvrige kapitler behandler trækkets almindelige problemer, overalt med inddragelse af forskningens nyeste resultater. Størst interesse vil utvivlsomt kapitlet om orienteringen under trækket vække, for netop på dette felt har de sidste års undersøgelser, især af tyskeren